

L'objecte del desig dels partits balears

Les minúscules formacions polítiques de Balears comencen a ser un preuat objecte de desig per als partits amb representació de cara a les eleccions de 2003.

Són partits petits i la majoria no tenen més activitat, d'elecció a elecció, que mantenir les sigles. No tenen gens d'importància política per si sols. Ningú no sap exactament què representen en molts casos. Però comencen a ser desitjats pels estratègics dels partits consolidats, que hi veuen la possibilitat d'explotar un viver de vots que, en circumscripcions tan petites com les de Balears, podrien significar, el 2003, que una acta de diputat pogués anar cap a una o altra sigla dels grossos. Això, al capdavant, podria determinar majories polítiques insulars i la balear després de les pròximes eleccions, previstes per al maig de l'any vinent.

Primer de tot, per poder apreciar la importància estratègica (si més no teòrica) d'aquest vot, cal entendre la peculiaritat

de les eleccions balears. Efectivament, cadascuna de les quatre illes és una circumscripció electoral. Menorca tria 13 diputats; Eivissa, 12; Formentera, 1. I Mallorca, 33. Els menorquins i mallorquins conformen els respectius consells insulars. Els eivissencs i el formenterenc s'agrupen i formen el Consell Insular d'Eivissa i Formentera. Tots ells, finalment, formen el Parlament.

Cada grup polític pot decidir la dimissió fins al 50% dels consellers electes de cada consell amb l'objectiu que es dediquin exclusivament a les tasques parlamentàries de la Cambra balear. En aquest cas són substituïts pels següents de la llista electoral, que es dedicaran a cada consell però que no seran diputats.

Aquest sistema electoral té, a més, una altra característica: les circumscripcions són petites, vistes des dels paràmetres continentals, i excepte en el cas de l'illa gran, Mallorca, són realment minúscules. Mentre que a Mallorca el cens electoral va ser, en les eleccions de 1999, de 510.464 electors (33 diputats); a Menorca fou de 54.763 (13); a Eivissa de 63.218 (12), i a Formentera de 3.973 (1). Amb una abstenció mitjana del 42%, el resultat és que, sobretot a les illes més petites i amb especial i òbvia incidència a Formentera, la relació vots-escò és terriblement descompensada. És a dir, prevalen moltíssim les illes menors.

Tradicionalment, els partits polítics no havien intentat activar aquests vots diguem-ne "residuals", encara que, atesos els migrats censos insulars i l'alta abstenció, uns pocs vots poden alterar la representació. Teòricament, cal repetir-ho. Però el 1995 un partit que molta gent donava per liquidat, Unió Mallorquina, aconseguí dos (de trenta-tres) consellers-diputats per a Mallorca. I, com

Els vots als partits minoritaris poden decantar el resultat final d'unes eleccions a les Illes Balears, unes circumscripcions que acostumen a tenir una participació força baixa.

és conegut, aconseguí, a força de pactar, la presidència del Consell mallorquí. El 1999 es repetí la mateixa història, amb un representant més.

A partir d'aleshores, potser a remolc d'UM, no són pocs els que veuen moviments en relació amb les bosses d'aquest vot dispers.

Menorca. L'any 1999 el PP, a Menorca, perdé els sectors més dretans. Una part va fuir en bloc i optà per crear la candidatura menorquina de la Unió del Poble Balear (anticatalanista) i obtingué 568 sufragis, un 1,7%. Molt lluny dels 2.418 vots que recollí EU, la darrera formació que aconseguí escó (1 de 13). Ara bé, a banda d'aquest grup testimonial s'havia presentat una candidatura, Independents de Menorca (INME), que aconseguí força representació municipal i fins i tot alcaldes. Era previst que concorregués també a les eleccions autonòmiques. Però vet aquí que després d'haver presentat la candidatura, en una visita llampec, el candidat balear del PP, Jaume Matas, acompanyat pel secretari general del PP, Javier Arenas, va aconseguir que INME es retiràs de les eleccions autonòmiques. Ningú no dubta que si haguessin mantingut la candidatura haurien obtingut representació. A costa del vot del PP, possiblement.

Què farà INME el 2003? I si es presenta, només llevarà vots al PP? Cal considerar, a més, que si els anticatalanistes no es presentassin (la qual cosa és possible, atesa la seva naturalesa conjuntural el 1999) es podria convertir en una bossa de vot que podria alterar, ni que fos per un diputat, la distribució d'escons menorquins. És pura especulació, sí, però els altres partits s'ho prenen bastant seriosament. UM està en contacte permanent amb INME (aquests eren en representació oficial al Congrés del partit de Maria Antònia Munar) i fins i tot han arribat a establir acords de col·laboració. Previsiblement serien aliats si INME aconseguís representació i podrien formar un grup parlamentari conjunt. El Partit Popular, per la seva banda, potser repetirà l'estratègia: intentar que INME no es presenti, igual com els anticatalanistes, per no perdre aquests vots.

Mallorca. A Mallorca la situació és encara més complicada. D'una banda existeix un vot consolidat, en les dues darreres eleccions, tot i que molt minoritari, als dos costats de l'espectre ideològic.

A la dreta hi ha una constel·lació de petites formacions que sorgeixen del desencant del PP. Totes plegades no aconseguiren més que uns 1.700 vots l'any 1999. Per al 2003 s'especula que un partit de noves sigles, Partit Renovador de les Illes Balears, relacionat amb entorns del canyellisme residual que estan enemistats amb el PP, podria aixoplugar aquest vot del descontentament contra Matas i contra la direcció conservadora que sacrificà l'expresident Gabriel Cañellas. En l'àmbit més clarament anticatalanista existeix una formació, anomenada Agrupación Social Independiente (ASI) que va néixer a Lluçmajor. Aquest poble era de majoria esquerrana i nacionalista (de PSIB-PSM, que tenien l'alcaldia). Però ASI aconseguí el 1995 restar bastants vots al PSIB-PSOE gràcies al suport de sectors d'immigrants i va obtenir representació. El posterior pacte PP-ASI aconseguí la majoria al municipi. Ningú no donava un cèntim perquè l'operació superàs l'àmbit municipal. Però en les eleccions del 1999 aconseguí 2.353 vots, i cal tenir en compte que quatre anys abans n'havia fet només 1.422. Un increment percentual espectacular. Aquest partit té una presència social i mediàtica, basada en l'anticatalanisme, constant des d'ales-

Entre els partits minoritaris de les Illes Balears hi ha els grupuscles més nítidament anticatalanistes. Les crítiques a la política d'Antich són constants

hores i molt per sobre de la seva representació real i teòrica. Mesos després de les eleccions ja tenia tanques al carrer amb el lema "En 2003 podrás estudiar en tu lengua". Recentment ha incrementat aquesta publicitat. Si repeteix l'operació de 1995 a Lluçmajor (treure vot immigrant al PSIB-PSOE) i li dóna més magnitud podria fer molt de mal a l'esquerra. De fet, aquesta és la seva estratègia i les crítiques a Antich per ser catalanista són constants. Òbviament no es tracta tant d'aconseguir representació (el mínim, depenent de la participació, seria entorn dels 15.000 sufragis) com de llevar suport als socialistes, la qual cosa, objectivament, beneficia el PP. Quatre, cinc o sis mil vots d'aquest partit podrien fer molt de mal a les expectatives de creixement del PSIB-PSOE.

En un altre àmbit ens trobam amb ERC. Té una tendència decreixent: 1.422 vots el 1995 i 1.292 el 1999. Són pocs, però depenent de si creix o si continua disminuint (i en aquest cas, en benefici de qui) els altres partits nacionalistes (PSM i UM) o fins i tot el PSIB es poden veure una mica afectats, sigui positivament o negativament. Al respecte d'això, i no només en relació amb ERC sinó a tot l'espectre ideològic independentista, UM ha aconseguit captar un grup d'independentistes a Inca, mentre que la direcció del PSIB, extraoficialment, està en contacte personal amb significades persones d'aquest àmbit, qui sap si amb la intenció d'aconseguir suports simbòlics el 2003 en el marc de l'anomenada Operació Antich.

A Mallorca també existeix un altre fenomen: el vot dispers de les candidatures municipals independents, bàsicament de dreta, que sempre havien demanat el vot pel PP de Cañellas. Ara mateix UM manté una estratègia de captació de significades persones de cada municipi on hi ha aquestes candidatures. El cas més espectacular és el de Manacor. UM no hi obtingué representació. El batlle, únic representant d'una candidatura independent, ho fou per un pacte amb PSIB i PSM. Sorprenentment, mesos després de les eleccions, la seva formació entrà en UM i aquest partit ja té l'alcaldia d'un ajuntament en què en principi no estava representat.

Un cas representatiu de la rellevància de què poden arribar a gaudir els partits polítics petits és l'ASI, grup marcadament anticatalanista que va néixer a Lluçmajor, on va restar els vots suficients al PSIB per donar l'alcaldia al PP. Aquest cas podria reproduir-se i créixer a les Illes.

Aquest tipus de vot es calcula a tot Mallorca entorn d'uns 15.000 sufragis. Però és molt dispers i, a més, respon a interessos molt locals. No està clar que tot sigui canalitzable cap a un sol partit. Però aquest és l'objectiu d'UM. I el PP, per la seva banda, intenta que els de Munar no ho aconseguixin.

Pitiüses. A Formentera tothom dona per fet que es repetirà la situació de 1999. És a dir, dues candidatures que no responen a sigles d'un sol partit: la COP (Candidatura d'Organitzacions Progressistes) i els Independents de Formentera que tenen el suport del PP. El diputat va ser, el 1999, per als primers gràcies a 1.529 vots, mentre que els independents conservadors recolliren 1.102 vots. Si el lector recorda tot l'escàndol del Cas Mapau o Formentera, de presumpta alteració del cens electoral en benefici del PP, entindrà la importància d'aquests poquíssims vots. Efectivament, tradicionalment l'únic diputat formenterenc és objectiu preferent dels dos grans partits, PP i PSIB. Atesa la igualtat a Eivissa, i en el conjunt balear, un grapat de vots (realment només 427 el 1999) poden marcar el signe polític del consell de les

L'únic diputat formenterenc és objectiu tradicional de PSIB i PP. Atesa la igualtat a Eivissa i a les Illes, un grapat de vots pot marcar el signe del Govern o del Consell Insular

Pitiüses i, fins i tot, de les Balears, en el cas d'empat (no és cap idea desbaratada) entre dreta i centre-esquerra (Pacte de Progrés).

A Eivissa, a banda del Pacte Progressista (PSIB, Els Verds, EU, ERC i ENE) i el PP, es presentaren dues candidatures menors que en conjunt feren uns 1.500 vots. El 2003 és possible –ara per ara és una realitat– que Els Verds vagin a les eleccions fora del Pacte. És evident que, en aquest cas, el vot progressista es dividirà. D'altra banda, les sigles del PRIB es presenten a Eivissa, amb el suport d'alguns prohoms del conservadorisme més recalitrant. La incògnita, si al capdavall acaben presentant-se, seria veure com afecta el vot majoritari (PP i

Pacte Progressista) tant el PSIB com Els Verds.

Tot plegat, aquest tipus de vot marginal, a cadascuna de les illes i en el conjunt balear, és (ho ha estat fins ara) estadísticament menyspreable, i políticament irrellevant. Però atesa la complexitat electoral balear i, sobretot, el fet que a les illes menors els censos són molt migrats i que petites diferències de vot poden tenir conseqüències polítiques (quant a pactes) molt importants, la recerca d'aquest vot comença a ser present en les estratègies electorals dels partits consolidats i amb representació. No debades és, ja, l'objecte del desig.

Miquel Payeras